

درس آموخته‌های کتاب "قواعد واگیری"

تهیه و تنظیم

دکتر آرزو دهقانی

دکترای سلامت در بلایا و فوریت‌ها

دکتر زهرا اسکندری

عضو هیئت‌علمی دانشگاه علوم پزشکی البرز

دکتر مریم کیارسی

عضو هیئت‌علمی دانشگاه علوم پزشکی دزفول

ششمین جلسه نقد کتاب با محوریت مدیریت بحران با مشارکت دانشجویان، اساتید و متخصصان حوزه مدیریت بحران از سازمان‌ها و دانشگاه‌های ذیل ۱۴۰۲/۰۶/۲۸ در کشور برگزار شد:

- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی
- دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اراک
- دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
- دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی البرز
- دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
- دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی
- دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی دزفول
- دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سمنان
- دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی

درس آموخته	جملات و مطالب نگاشته شده
<ul style="list-style-type: none"> ● اهمیت ارتباطات خطر ● آموزش و اطلاع‌رسانی به‌موقع و وثیق ● شفاف‌سازی شرایط موجود در راستای مدیریت افکار عمومی ● اهمیت دانش در ارتقاء آگاهی و درک از خطر ● ارزیابی وضعیت افکار عمومی ● ویژگی‌های ارتباطات خطر و اطلاع‌رسانی درست در همه‌گیری‌ها و بحران‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> ● مردم می‌خواهند بدانند که چرا شیوع اتفاق می‌افتد ● چطور شروع شد و چه کسی مسئول بود ● سرعت رشدش چقدر است چرا آن‌قدر سریع رشد می‌کند چه وقت به قله می‌رسد ● دوره افولش چقدر طول می‌کشد ● چیزی که آن‌ها را گرد هم آورد ترس از واگیری بود. ● اگر گروه‌های مستعد پیوندی قوی داشته باشند همه‌گیری بجای اینکه مجموعه‌ای از شیوع‌های کوچک باشد عموماً حول زمان مشترکی رخ می‌دهد. ● هر چه پراکندگی آماری در شمار شرکا بیشتر باشد باید عدد تکثیر بالاتری را متوقع شد. ● در شیوع فهم نحوه ارتباط مردم با یکدیگر مفید است ● هدف تحقیقات من متوقف کردن سرایت بیماری است او در پی پخش بیش‌تر ایده‌ها و پیام‌هاست. ● تهدید مطبوعات در این کشورها باعث شد به نظر آید که شمار بیماران در اسپانیا بیش از هر جای دیگری است. ● گرچه شایعات راجع به واکسن‌ها معمولاً هر یک خاص کشوری بوده‌اند، رشد ارتباطات دیجیتال میان ما دارد این وضع را بدتر تغییر می‌دهد. ● فقط وضع انتشار محتوای رسانه‌ها اجتماعی نیست که پیش‌بینی‌اش بعد از گذشت مدتی از آغاز انتشار ساده‌تر می‌شود. ● اطلاعات گمراه‌کننده‌ای که راجع به موضوعات خاصی چون واکسن زدن داده می‌شود هم می‌تواند به ناآرامی اجتماعی گسترده دامن بزند. ● انفجار مخزن حقیقت داشت، اما باران خطرناک نه، باین‌حال جریان شایعات در این مورد بند نیامد. طی یک روز هزاران نفر این هشدار نادرست را دیدند و به اشتراک گذاشتند. ● رسانه‌های اجتماعی می‌توانند ما را به دوستان قدیمی‌مان متصل کنند و افکار نو و مفیدی را به ما منتقل کنند. ● رسانه‌های اجتماعی می‌توانند زمینه انتشار اطلاعات گمراه‌کننده و باقی محتوای زیان‌آور را هم فراهم کنند. ● پراکنده بودن داده‌ها و غیرقابل‌اعتماد بودن منابع اطلاعاتی مانعی برای تحقیق در بحران‌ها ● تبلیغ عمیق و تکرار باورها ● پیام‌های چهره به چهره بافاصله زمانی نزدیک ● از بزرگ‌ترین دشواری‌ها در مسائل بهداشت عمومی متقاعد کردن مردم است. ● توجه به ماهیت ساختار شبکه اجتماعی ● ارائه اطلاعات در چند منبع اعتماد بیشتر

درس آموخته	جملات و مطالب نگاشته شده
<ul style="list-style-type: none"> ● استفاده از روش‌های اقناع‌سازی ● اصلاحیه سریع: کاهش سرایت اخبار جعلی ● توجه به الگوریتم فیس‌بوک و اینستا ● تأثیرات بین‌المللی ارتباطات خطر ● اهمیت آموزش به خبرنگاران حوزه سلامت در بحث اطلاع‌رسانی بحران ● به‌روزرسانی اخبار رسانه‌ها مبتنی بر شواهد و وضعی موجود 	<ul style="list-style-type: none"> ● تبلیغ عمیق ● هم‌پوشانی بین گروهی ● استفاده از استدلال مؤثر منجر به اقناع‌سازی ● زمان‌بندی و تکرار پیام ● توجه به ارزش‌های اخلاقی ● استفاده از سخنوران مؤثر و قوی ● عناوین قطبی کننده فضا بیشتر در معرض دید هستند ● توجه به رخدادهای ابر انتشار ● استفاده از بازفید: هم‌گردانی مطالب وایرال ● تکامل محتوا در طول زمان ● عود مجدد ۶۰ درصد شایعات ● اخبار نادرست بیش از اخبار درست انتشار می‌یابد ● مردم تمایل به اشتراک خبر تازه دارند ● تولید محتوای راحت‌الحلقوم جنجالی ● عدم تمرکز بر کلیک ● گستره‌ی مردمی که این افکار روی اینترنت به آن‌ها می‌رسد، بسیار بیش‌تر است. ● اگر محتوا را کسی منتشر کند که دنبال کنندگان فراوانی دارد احتمال انتشار بالا می‌رود. ● بر اثر این خبرها بازار سهام سقوط و در آن کشور وضعیت فوق‌العاده اعلام می‌شود. ● شیوع اطلاعات هم مانند شیوع بیماری چندان به مرزها احترام نمی‌گذارد. ● تقاضای کاربران اینترنتی هر هفته ۱۰٪ افزایش می‌یابد. ● رسانه‌ها اشتباه‌های قوی در بینش‌های مختصر و درعین‌حال ضد شهودی دارند. ● مردم علی‌العموم به اطلاعات واقعی جدید اعتنا به خرج می‌دهند. ● هر وقت روزنامه‌های بریتانیایی آمریکایی در صفحه ۱ خود گزارشی راجع به خودکشی منتشر می‌کردند شمار مرگ‌های مشابه در آن محل فوراً افزایش می‌یافت. ● تربیت رسانه‌های جمعی جهت نظارت بر روند سرایت ● توجه به پدیده تشدید عاطفی: تصمیم‌گیری در محیط جمعی

درس آموخته	جملات و مطالب نگاشته شده
<ul style="list-style-type: none"> • اهمیت ثبت درس آموخته‌ها و بهره‌گیری از تجارب قبلی • مدیریت دانش در بحران‌ها و استفاده از آن‌ها در رویدادهای بعدی • به‌کارگیری علوم بین‌رشته‌ای برای مدیریت بحران همه‌گیری‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> • این درس گرانی بود، چه باید بکنیم تا دیگر تکرار نشود • عالم‌گیری آنفولانزای ۲۰۰۹، دو قله شیوع/عود با شروع مدارس/نقش فاصله/ایمنی گله‌ای در قله دوم ویژگی‌های شبیه کووید • همه‌گیرشناسی بیشتر شبیه روزنامه‌نگاری است تا علم چون فقط موقعیتی را که اتفاق افتاده گزارش می‌دهد. • نگارش این کتاب و استفاده از علوم ریاضی و اقتصادی برای واکاوی همه‌گیری • برای فهم نمودارها و پیش‌بینی‌های شیوع بیماری باز سراغ آمار و حسابان رفتم • مسائلی را حل کند که با آمار، جمعیت‌شناسی، سلامت عمومی، نظریه تکامل و حتی تجارت، سیاست و دولتمندی ارتباط دارند. • ظهور رایانه‌ها به‌پیش برد این پیشرفت‌های فنی کمک کرد، حال الگوهای شبیه‌سازی می‌شدند که تحلیل دستی‌شان دشوار بود. • اقتصاددانان، جغرافی‌دانان و مهندسان برای قابل‌فهم‌تر کردن کارهایشان به نحوی روزافزون از نمودارها و شکل استفاده می‌کردند. • برای متوقف کردن همه‌گیری سه چیز لازم است، مبنایی از مدارک، روشی برای اجرای مهار همه‌گیری، اراده سیاسی. • مردم اصل مطلب را به یاد می‌سپارند، اما جزئیات را فراموش می‌کنند. • حقیقت فقط از طریق کنار هم گذاشتن انواع خطاها به دست می‌آید. • نظریه پیشامد به ما کمک می‌کند همه‌چیز را تحلیل کنیم، از بیماری گرفته تا رفتار اجتماعی و سیاست و اقتصاد.
<ul style="list-style-type: none"> • در نظر گرفتن رویکرد تمام مخاطرات و وان هلت 	<ul style="list-style-type: none"> • "لازم نیست بدانیم کلیت این نظام چگونه کار می‌کند."
<ul style="list-style-type: none"> • ارزیابی وضعیت موجود در همه‌گیری‌ها و الگوی ابتلا در سایر کشورها برای برنامه‌ریزی عملیاتی • استفاده از علوم و فناوری‌های نوین برای پیش‌بینی الگوهای ابتلا (ریاضی، هوش مصنوعی و ...) • اهمیت برنامه‌ریزی برای رصد و دیده‌بانی خطر • تحلیل خطر به‌جای گمانه‌زنی • اهمیت تحلیل و ارزیابی خطر • بررسی آسیب‌پذیری‌ها و پیدا کردن نقاط قوت و ضعف • تجهیز بودن به پیش‌بینی و برآورد 	<ul style="list-style-type: none"> • باید درباره این فکر کنیم که چگونه اندازه‌گیری و پیش‌بینی کنیم • طراحی مدل مفهومی ابتلا به بیماری مالاریا توسط راس • مقایسه الگوهای انتشار تو کشورهای مختلف • استفاده از الگوهای ریاضی برای الگوی بیماری‌ها • بررسی‌های شاخص‌های آماری از جمله عدد تکثیر • مهم این است که تحلیل‌هایی داشته باشیم که بتوانند خلاهای فهم ما از موقعیت را آشکار کنند. • در مراحل نخست شیوع: فهم نحوه سرایت و مهار آن منجر به مداخلات • از مقابله همه‌گیری‌ها بیماری‌ها تا جنایات تروریستی مجهز بودن به پیش‌بینی می‌تواند برای تخصیص بودجه کمک کند.

درس آموخته	جملات و مطالب نگاشته شده
<ul style="list-style-type: none"> موارد مورد توجه در ارزیابی خطر اهمیت نقشه خطر در ارزیابی اپیدمی‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> یک بیمار چند نفر رو بیمار می‌کنه قدرت دوام ویروس استفاده از عدد تکثیر برای محاسبه تعداد واکسن کدام وجوه بیماری باعث سرایت می‌شود؟ قانون ۸۰/۲۰... ۲۰ درصد مبتلایان منجر به ۸۰ درصد سرایت لازم است نخست بفهمیم که یک بیماری یا یک بحران چگونه منتشر می‌شود یا نه؟ با کشیدن خطی که نشان داد تلمبه‌ی خیابان برآورد به کجاها نزدیک است مشخص کرد این تلمبه عامل سرایت بیماری است اگر ندانیم که خطر از کجا سر می‌زند، دشوار است بتوانیم کاری برایش بکنیم. مسیرهای اصلی سرایت بیماری چه چیزهایی هستند، برای مهار بیماری باید کدامیک از این مسیرها را هدف قرار دهیم.
<ul style="list-style-type: none"> نقش مسافرت در افزایش سرایت اهمیت قرنطینه سازی منطقه‌ای، استانی، بین‌المللی اهمیت تعیین قوانین فاصله اجتماعی در همه‌گیری‌ها حضور در محیط اجتماعی فشرده: افزایش سرایت بالقوه مثل مدارس کاهش طولانی‌مدت در تماس اجتماعی: کاهش سرایت شبکه‌های راه آهن و دریایی: افزایش سرعت انتشار 	<ul style="list-style-type: none"> معلم مبتلاً احتمالاً بیماری را از کشیشی که تازه از عراق برگشته بود گرفته بود. "سرایت پخشی"، "ابر انتشار" دفتر باز تا ۷۰ درصد برخوردهای چهره به چهره را کاهش می‌دهد و استفاده از ایمیل را افزایش می‌دهد.
<ul style="list-style-type: none"> اشاره به نقش افراد کلیدی اهمیت شناسایی افراد مهم در ارتباطات خطر و انتقال اطلاعات یا انتقال بیماری شناخت فرد در افزایش احتمال واگیری اجتماعی 	<ul style="list-style-type: none"> ابر انتشاردهندگان کیستند. هر چه فرد را بهتر بشناسیم احتمال اینکه خمیازه‌اش به ما سرایت کند بیشتر است. افرادی که به لحاظ اجتماعی مرکز توجه هستند همچون "محور" یا "ابر انتشاردهنده" در پخش این اطلاعات عمل می‌کنند اگر فکری برطرفدار شود معمولاً به این دلیل است که شخصیت‌های مشهور، رسانه‌ها خواسته یا ناخواسته به نشر آن کمک کرده‌اند.
<ul style="list-style-type: none"> انگ اجتماعی مسبب شیوع واگیری در سال ۲۰۰۳ تغییر رویکرد WHO در انگ زنی اسم بیماری سارس عدم گذاشتن اسم کشور و ایجاد انگ ملیتی 	<ul style="list-style-type: none"> بدبینی به بیماری می‌تواند موجب شود بیماران و خانواده‌هایشان از جامعه طرد شوند و این باعث می‌شود افراد نخواهند بیماری‌شان را گزارش کنند که به نوبه‌ی خود سرایت بیماری را افزایش می‌دهد. آنفلوآنزای اسپانیایی منجر به انگ به دلیل عدم سانسور خبری در اسپانیا
<ul style="list-style-type: none"> انسان موجودی اجتماعی و مسائل مربوط به انسان هم مربوط به اجتماع است. 	<ul style="list-style-type: none"> واگیری از ابداعات تا بیماری‌ها اغلب نوعی روند اجتماعی است.

درس آموخته	جملات و مطالب نگاشته شده
<ul style="list-style-type: none"> • اهمیت مشارکت اجتماعی در مدیریت همه‌گیری‌ها • یکی از شیوه‌های کند کردن همه‌گیری در مراحل اولیه • توجه ویژه به آموزش عمومی و تغییر رفتار 	<ul style="list-style-type: none"> • افول کلی ابولا به دلیل تلاش‌های محلی / بین‌المللی • "آموزش بسیار مهم و مؤثر بوده است" • شیوع بیشتر خود مردم فاصله‌گذاری اجتماعی • همان‌گونه که راجع به عوامل بیماری‌زا فکر می‌کنیم، راجع به مردم هم فکر کنیم. • واگیری از ابداعات تا بیماری‌ها اغلب نوعی روند اجتماعی است. • اگر مردم منطقی باشند باید انتظار داشته باشیم که در مواجهه با عرضی اطلاعات جدید باورهایشان را عوض کنند.
<ul style="list-style-type: none"> • هماهنگی بین بخشی • همکاری بین‌رشته‌ای برای تصمیم‌سازی و عملیات • مدیریت همه‌گیری‌ها با مدیریت بین‌رشته‌ای آمار، جمعیت‌شناسی، سلامت عمومی، نظریه تکامل، تجارت، سیاست • انتشار مقالات علمی راهی برای برقراری ارتباط با دیگران و متخصصان بین‌المللی • تأثیر نحوه تعامل بر واگیری 	<ul style="list-style-type: none"> • در "همه‌گیری بزه چاقو کشی" باید پیوند محکمی بین پلیس، ساکنان شهر، آموزگاران، خدمات بهداشتی، مددکاران اجتماعی و رسانه‌ها ایجاد شود. • مقالات علمی فقط به دانشمندان مربوط نمی‌شود
<ul style="list-style-type: none"> • اهمیت آموزش • توجه به سیاست‌گذاری و قانون‌گذاری عملکردی • عدم سیاست‌زدگی حوزه علم و پزشکی • ایجاد انضباط اجتماعی 	<ul style="list-style-type: none"> • جهل، ناتوانی و مقررات بی‌فایده • علم را از سیاست جدا کنیم • مراقب پنجره شکسته باشیم: بی‌نظمی منجر به افزایش سرایت • در فهم ماجرای بیماری کووید - ۱۹ و ماهیت علمی آن شدیداً احساس نادانی می‌کنم.
<ul style="list-style-type: none"> • مطالعات گذشته‌نگر برای مدیریت اپیدمی‌ها • اهمیت به کارگیری علوم اپیدمیولوژی برای پیش‌بینی‌ها • در اپیدمی‌ها • اهمیت مطالعات آینده‌نگر در همه‌گیری‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> • به‌جای این‌که فقط در جست‌وجوی داده‌های موجود باشد به آینده بنگرد و بپرسد • الگوها ما را قادر می‌کنند شیوع‌ها را بدون مداخله در جهان واقعی بررسی کنیم • الگوهای ریاضی را همان‌طور که برای تحلیل گذشته می‌توان به کار گرفت می‌توان • برای احتمالات آینده هم استفاده کرد. • محققان از الگوها بهره می‌گیرند تا به مؤسسات بهداشتی برای واکنش به همه‌ی • بیماری‌های مسری کمک کنند. • شیوع ممکن است زمانی پایان یابد که پرسش‌های اساسی راجع به واگیری هنوز بی‌جواب مانده باشند.

درس آموخته	جملات و مطالب نگاشته شده
<ul style="list-style-type: none"> • مدیریت منابع مالی برای مدیریت اپیدمی‌ها • مدیریت زیرساخت‌ها و منابع • استفاده از سامانه ردیابی برای توزیع بیماری در همه‌گیری‌ها • اهمیت سامانه هشدار سریع • به‌کارگیری فناوری‌های نوین برای مدیریت همه‌گیری‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> • سرمایه‌ی پاک‌سازی را هم خیر ثروتمندی اهل گلاسکو پرداخته بود. وقتی پول تمام شد، اشتیاق به این کار هم فروکش کرد و شمار پشه‌ها افزایش یافت • ممکن است بتوانیم شیوع بیماری را متوقف کنیم، اما باید به فکر جبران شغف‌های نظام سلامت باشیم • سامانه موقعیت‌یاب جهانی - ردیابی • فناوری می‌تواند نقش عمده‌ای در تحلیل نوین شیوع داشته باشد. • می‌توان از داده‌های تلفن همراه برای جمع‌آوری اطلاعات بیماران استفاده کرد.
<ul style="list-style-type: none"> • اعتقاد به باورهای سنتی و فرهنگی در شیوع بیماری • اهمیت تفکیک نشانگان در اپیدمی‌ها • اهمیت رعایت ملاحظات اخلاقی در تحقیقات همه‌گیری‌ها 	<ul style="list-style-type: none"> • جوامع قرون وسطایی شیوع بیماری‌ها را به تأثیر کواکب آسمانی نسبت می‌دادند • لفظ آجی مجی لاترجی که از آبراکادای لاتین می‌آید در اصل طلسمی بود که برای بیرون راندن بیماری مالاریا از تن مریض می‌خواندند. • این نشانگان را با آنفلوانزا و عفونت ریوی و نیز دیگر بیماری‌های مرتبط می‌دانستند. • همچنان ملاحظات اخلاقی تحقیق‌هایشان را نادیده می‌گیرند.